

Finanční výsledky vyjednávání o vstupu do EU

01.Června 2004 Petr Mach

Jedním z důležitých aspektů členství v EU jsou finanční transfery mezi členskými zeměmi a Evropskou unií. Členské země do EU platí příspěvky a EU platí dotace do členských zemí.

Většina zemí je v EU čistými plátcí. V přepočtu na hlavu je největším čistým plátcem Nizozemí a největším čistým příjemcem Řecko.

Počínaje květnem 2004 musí platit své příspěvky do EU i Česká republika. Rovněž získáváme právo žádat o standardní evropské dotace.

Odvody do EU

Odvody, které budeme platit do EU, lze rozdělit na několik částí. Nejvýznamnější položkou jsou platby které představují členský příspěvek. Tato platba je hrazena ze státního rozpočtu a skládá se především z platby odvozené z hrubého domácího produktu a z tzv. příspěvku na slevu pro Velkou Británii (to je částka, kterou pro Velkou Británii kdysi vyjednala Margaret Thatcherová a která zajišťuje, aby tato země nebyla čistým plátcem). Celkově na tyto platby padnou asi 3 procenta vybraných daní.

Další významnou položkou transferů do EU jsou cla, která budou platit do EU přímo občané v cenách zboží. Jedná se o cla na zboží ze zámoří, jako jsou banány, rýže, automobily, jízdní kola a mnoho dalších položek. Tato zboží byla zatížena cly i před naším vstupem do EU, výnos byl ale příjmem českého státního rozpočtu. Stát takto od občanů vybíral kolem 10 mld. Kč ročně. Nyní jsou cla příjmem evropského rozpočtu. (V českém státním rozpočtu tento příjem chybí, proto vláda musela zvyšovat daně nad rámec členského příspěvku do EU). Na některé výrobky uvaluje EU vyšší cla než uvalovala ČR, na některé naopak nižší, průměrné celní zatížení je zhruba stejné. Na dovoz ze zemí EU a ostatních přistupujících zemí již před vstupem takřka žádné cla uvalována nebyla, proto celní zatížení našich občanů zůstává po vstupu do EU zhruba stejné, s tím rozdílem, že cla jsou placena přímo do rozpočtu EU. Konkrétní výše cel je v kompetenci EU, uvedené částky jsou odhadnuty za předpokladu zachování stávající výše cel.

Kromě výše uvedených plateb je Česká republika povinna uhradit vstupní kapitál do několika evropských institucí, jmenovitě Evropské investiční banky (EIB) a Evropské centrální banky (ECB). Jen do EIB musíme splatit 1,2 mld eur (37 mld Kč), z toho do roku 2009 219 mil. eur (6,8 mld. Kč). EIB je používána jako nástroj hospodářské politiky Evropské unie a poskytuje úvěry zejména na stavební projekty členských států. Pozastavení práva na čerpání úvěrů je používáno jako forma sankce za neplnění evropské legislativy. Se vstupem do EU musíme také splácet kapitál Evropské centrální banky. Podíl ČR byl určen na 81 mil. euro (2,5 mld. Kč), dokud nebudeme členy eura, měli bychom splatit pouze 7 % této částky, tedy 180 mil. Kč. Přijetí eura se očekává až po roce 2009, tzn. že zbytek kapitálu ECB bude muset začít být splácen až po tomto datu.

Příjmy z EU

Protože dotace z EU nejsou jisté a jejich přidělení závisí na mnoha okolnostech a v konečné instanci na rozhodnutí Evropské komise, vyjednala Česká republika, že část odvodů bude do rozpočtu České republiky vrácena automaticky jakožto tzv. kompenzace. Jedná se však o zlomek našich plateb do EU.

Další platby jsou zejména zemědělské dotace, dotace z tzv. strukturálních a kohezních fondů a dobíhání tzv. předvstupních projektů. Nižší uvedený odhad poskytla České republice Evropská komise. Nejde však o smluvně zakotvené platby, ale o odhad a konečná výše dotací může být podstatně nižší.

Maximální čistá pozice ČR

Celková čistá finanční pozice České republiky v EU vychází záporná. Česká republika bude do EU více platit, než kolik z EU dostane. Když ministerstvo financí tvrdí opak, vždy zamlčuje platby cel do EU a splátky kapitálu evropských institucí.